

LUTERILAISUUDEN PAINOPISTEET I

Väinö Hotti

(nettikuva)

Martti Luther oli saksalainen munkki ja teologi, jonka opetukset käynnistivät uskonpuhdistuksen katolisessa kirkossa ja johtivat protestanttisen luterilaisen kirkkokunnan syntymiseen. Luther piti Raamatun kääntämistä latinasta kansan kielelle tärkeänä. [Wikipedia](#)

Syntyi: 10. marraskuuta 1483, Eisleben, Saksa

Kuoli: 18. helmikuuta 1546, Eisleben, Saksa

Puoliso: Katharina von Bora (v. 1525–1546)

1. Priorisointi

Kaikilla elämän sektoreilla tarvitaan priorisointia. Tarvitaan sitä, että tärkeä erotetaan toisarvoisesta. Jos näin ei tehdä, asia ”puuroutuu” – joudutaan harhaan. Näin on nimenomaan myös teologisella kentällä.

Kouluesimerkkinä tästä ovat Jeesuksen ajan fariseukset, joilla oli ääretön tietomäärä, mutta priorisoinnin puuttuminen vei heidät harhaan:

”Te tutkitte kirjoituksia, sillä teillä on mielestänne niissä iankaikkinen elämä, ja ne juuri todistavat minusta; ja **te ette tahdo tulla minun tyköni, että saisitte elämän**” (Joh.5:39,40).

Valtavan tiedon arvo turhaantui priorisoinnin puutteessa!

PAAVO RUOTSALAINEN luki ”madonluvut” aikansa ”filosofille”. **J.V. Snellman** ei ollut Paavon kanssa samoilla linjoilla. Paavo joutui sanomaan: *”Työ vilosohvit tietteen saman selevän roamatusta kuin sika pottuhalameesta.”*

Filosoifeilta puuttui vanhurskauttamisessa saatava ”esiymmärrys”, siksi he menivät harhaan! PRIORISOINTI EI ONNISTUNUT. Aikamme vakava ongelma on, että ”kirkko on avoinna korjauksia varten”. Kaikki kelpaavat korjaajiksi, nekin, joilla ei ole korjaamiseen tarvittavaa pätevyyttä – puoskaritkin!

”Mutta luonnollinen ihminen ei ota vastaan sitä, mikä Jumalan Hengen on; sillä se on hänelle hullutus, **eikä hän voi sitä ymmärtää**, koska se on tutkisteltava

hengellisesti. Hengellinen ihminen sitä vastoin tutkistelee kaiken, mutta häntä itseään ei kukaan kykene tutkistelemaan” (1. Kor.2:14,15).

2. Yksin usko, yksin armo, yksin Kristus, yksin Raamattu

Nämä ovat ”perusprinsiipit” luterilaisuudessa. Näiden varassa on koko kristillinen ja luterilainen oppi. Yhdestäkään näistä ei ole varaa tinkiä. Niitä ei voi korvata muilla termeillä. Ne ovat ”neljä uskomme kivijalkaa”.

3. Vanhurskauttaminen

Tämä oli Lutherin uskonelämän lähtökohta. Tämä tapahtui TORNIKOKEMUKSESSA. Lutherin elämä jakaantui selkeästi ennen ja jälkeen ”tornikokemusta”. Se oli selkeä ”vedenjakaja”.

Tämä oppi varsinaisesti ”leikkasi irti” Lutherin Rooman kirkosta. Tämän opin julistamista hän piti tärkeimpänä aseenaan taistelussa paavin kirkkoa vastaan:

”Tämä yksi ainut opinkohta olisi vähitellen ... kukistanut paavivallan ja sen ... jumalanpalvelukset, pyhimysten avuksi huutamiset, kiirastulet, messut ... ja muut samantapaiset loputtomat iljetykset” (Luther, Gal.kirj.sel. s.269).

”Niinpä paavivalta ei nykyään järky eikä sorru mainitsemamme lahkomielisten riehunnan vuoksi, vaan sen vuoksi, että julistetaan vanhurskauttamisoppia” (270).

”Jos he (lahkolaiset) tarkasti (ja väärentämättä) olisivat opettaneet vanhurskauttamisoppia, olisivat kuvat ja muut kirkossa vallitsevat väärinkäytökset itsestään rauenneet” (271).

Vanhurskauttamisoppi on Lutherin mielestä niin keskeinen, että kristillinen kirkko sen varassa seisoo tai kaatuu:

”Jos näet vanhurskauttamisopista luovutaan, siinä samalla silloin luovutaan koko kristillisestä opista” (mt.s.23).

Aikamme sekasortoinen hengellinen tilanne johtuu pitkälti tämän opin heikosta asemasta. Raamatullisesta vanhurskauttamisopista luopuminen johtaa vääjäämättä lamaan kaikilla seurakuntasektoreilla:

”Jos näet vanhurskauttamisoppi on lamassa, on kaikki lamassa” (42).

Tornikokemus kertoo: - uskoon tulo on KOKEMUKSELLINEN ASIA!

- uskoon tulo MUUTTAA KAIKEN!

”Tornikokemuksen aikaan Lutherin työhuone oli luostarin tornissa. Ajankohta on edelleenkin kiistanalainen. Tämän kokemuksen myötä Luther syntyi uudesti.

”Tornikokemuksella on ollut Lutherin elämässä niin käänteen tekevä merkitys, että **sitä on voitu verrata Paavalin Damaskon-elämykseen**” (Kares, Luther, s.349).

”Tämä johti Lutherin teologisesti aivan uusille urille: ”Silloin tunsin itseni suorastaan uudestisyntyneeksi, ja uskoin astuneeni avatuista porteista paratiisiin” (mt.s.353).

”Ilmeistä on, että tornikokemus on ollut aivan yht`äkkäinen murros ja selvyyteen pääseminen. Uusi tieto on yllättäen vallannut Lutherin sielun” (367).

”Sinä hetkenä uuden elämän voima tulvehti hänen rasittuneeseen sydämeensä. Hän tunsu itsensä kokonaan uudestisyntyneeksi. Paratiisin suljetut portit avautuivat hänen ikävöivän katseensa edessä. Koko Raamattu kirkastui aivan kuin uutena ja toisenlaisena kuin ennen” (371).

”Moni kilvoitteleva sielu Lutherin jälkeen on tavallaan joutunut kulkemaan saman ahdistusten tien ja tekemään saman ihanan löydön” (373).

”Luther joutui siltä kohdalta vähitellen tuohon uuteen näkemykseen: simul iustus et peccator, **samalla kertaa vanhurskas ja syntinen**. Se on tila, missä kristitty jatkuvasti, joka päivä elää: kadotettu ja tuomittu, mutta Kristuksessa armahdettu...Tämän ´uuden` vanhurskauttamisopin yksinkertaisena ja valtavana sisältönä oli ´**sola fide, sola gratia, solus Christus**`, **pelkkä usko, pelkkä armo, pelkkä Kristus**” (373,374).

(nettikuva)

VANHURSKAUTTAMINEN:

”mutta joka ei töitä tee, vaan uskoo häneen, **joka vanhurskauttaa jumalattoman**” (Rom.4:5).

”*Ei ole olemassa mitään muuta mahtia eikä keinoa torjua luotaan lahkosuuntia kuin yksinomaan tämä kristillinen vanhurskauttamisoppi*” (Luther, Gal.kirj.sel. s.219).

”*Kun tämä oppi (vanhurskauttamisoppi) on poikessa, on jäljelle jäänyt vain paljasta erehdyttä, teeskentelyä ja jumalattomuutta, näyttäköön sitten ulkonaisesti vaikka suurimmalta (totuudelta, jumalanpalvelukselta ja) pyhyydeltä*” (471).

”Galatalaiskirjettä selittäessäni on varsinaisena tarkoitukseni ollut vanhurskauttamisopin mahdollisimman selvä esittäminen” (641).

4. Parannus

*”Koska Kristus opetti parannusta ja syntien anteeksiantamista, on seurakunnan-paimenien samoin opetettava näitä seurakunnilleen. **Nykyisin on yleistä puhua paljon uskosta, mutta ilman parannuksen saarnaa ei voida ymmärtää, mitä usko on**” (Tunnustuskirjat, s.53).*

*”Todellinen, oikea parannus taas ei itse asiassa ole mitään muuta kuin katumista ja hätää eli peljästyä synnin tähden, mutta kuitenkin sen ohessa evankeliumin ja synneistä päästön uskomista, että synti on anteeksiannettu ja armo Kristuksen kautta ansaittu. Tämä usko taas lohduttaa ja rauhoittaa sydämen. **Sitten pitää myös seurata muutoksen ja sen, että synnistä luovutaan**” (mt. s.28).*

*”Nämä molemmat, pelkoon saattaminen ja pelkoon saatettujen vanhurskautus ja eläväksi tekeminen ovat ne Jumalan pääasialliset teot, joita hän ihmisissä toteuttaa. **Koko Raamattu jakautuu näiden molempien tekojen mukaan**” (146).*

*”Näin siis oikea parannus alkaa. Siinä ihmisen täytyy kuulla tällainen tuomio: **Kaikki te olette tyhjää täynnä**, olette joko julkisyntisiä tai pyhiä; muuksi teidän kaikkien muuttua täytyy ja toisin tehdä kuin nyt olette ja teette, olitte sitten keitä tai kuinka suuria, viisaita, mahtavia ja pyhiä hyvänsä: **tässä kukaan ei ole vanhurskas**” (256).*

*”Samoin Jesajan kirjan 28. luvussa: ‘Herra kiivastuu tehäksensä oudon työnsä.’ Hänen outo työnsä on olemassa sen tähden, että hän toimittaisi oman tekonsa. Profeetta nimittää Jumalan oudoksi työksi sitä, että hän kauhistaa, sillä Jumalan omaa työtä on eläväksi tekeminen ja lohduttaminen; mutta hän kauhistaa – profeetta sanoo – siinä tarkoituksessa, **että lohdutukselle ja eläväksi tekemiselle tulisi tilaa, sillä suruttomat sydämet ja ne, jotka eivät opi tuntemaan Jumalan vihaa, pitävät halpana lohdutuksen**” (145,146).*

*”Johannestakin sanotaan parannuksen saarnaajaksi, mutta syntien anteeksiantamista varten, toisin sanoen, hänen on nuhdeltava heitä kaikkia ja tehtävä heistä syntisiä, että he tietäisivät, mitä he ovat Jumalan edessä ja tunsivat itsensä kadotetuiksi ihmisiksi, **täten tullen Herralle valmistetuiksi saamaan armoa**” (257).*

*”**Parannuksen on tuotettava hyviä hedelmiä**. Käskyt taas opettavat, mitkä ovat hyviä hedelmiä” (167).*

5. Uudestisyntyminen

Vanhurskauttaminen ja uudestisyntyminen kuuluvat erottamattomasti yhteen. Vanhurskauttaminen on taivaassa Jumalan tuomioistuimen edessä tapahtuva tuomiotoimi, jossa syyllinen julistetaan syyttömäksi (Kristuksen tähden). Tapahtuu ”autuas vaihtokauppa”. Uudestisyntyminen tapahtuu ”automaattisesti” maan päällä ihmisen sydämessä vanhurskauttamisen seurauksena.

”Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: joka ei synny uudesti, ylhäältä, se ei voi nähdä Jumalan valtakuntaa” (Joh.3:3).

6. Uusi ymmärrys

Uskoontulon myötä saadaan uusi ymmärrys. Tällöin ihminen saa ”esiymmärryksen”, joka on välttämätön, jotta hän voi ymmärtää hengellisiä todellisuuksia. Hän pääsee tätä kautta ”sisälle” uskon asioihin:

*”Se (armon ja autuuden oppi) vielä tuo mukanaan **valon ja kyvyn arvostella kaikkia asioita**” (Luther, Gal.kirj.sel. s.67).*

*”**Kristityt ovat kaikkien oppien arvostelijoita ... he voivat suoralta kädeltä lausua sellaisen arvostelun, että turkkilainen koraanineen on tuomittu ... Samoin he langettavat tuomion paavista**” (170).*

*”Mutta nyt kun evankeliumi opettaa, että ei vanhurskauta laki eivätkä teot, vaan usko Kristukseen, on siitä seurauksena sangen varma käsitys ja ymmärrys, sangen iloinen omatunto sekä **kyky arvostella kaikkia elämänmuotoja ja asioita**. Nyt uskova voi lausua varman arvostelunsa: paavikunta kaikkine munkistoineen ja säännöksineen on jumalaton...*

*Niin, me olimme silloin vajonneina niin kauhistavaan pimeään, ettemme kyenneet mitään asiaa oikein arvostelemaan. **Mutta nyt, kun evankeliumin valo välkehtii, alistamme kaikki elämäntutsumukset maailmassa varman ja erehtymättömän arvostelumme alaisiksi**” (259).*

*”Ja sitten toinen tapa: Pyhä Henki lähetetään sanan välityksellä uskovien sydämeen, niin kuin tässä sanotaan: ´Jumala on lähettänyt sydämeenne Poikansa Hengen` jne. Tämä toteutuu käyttämättä näkyvää muotoa, kun nimittäin suullisen sanan välityksellä saamme sellaisen hehkun ja valon, josta muutamme toiseksi ja uusiksi, **josta meihin kasvaa uusi arvostelukyky**, uusi mieli ja uudet taipumukset ... Paavilaiset ja kiihkohenget sitä vastoin **eivät kykene varmasti arvostelemaan ainuttakaan asiaa**” (447).*

”Tosin ei (maailman silmissä) näytä siltä kuin olisimme mieleltämme uudistuneita ja omaisimme Pyhän Hengen. Mutta juuri tuo arvostelukykymme, puheentapamme ja tunnustuksemme riittävästi ilmaisevat, että Pyhä Henki lahjoineen on meissä. Ennenhän emme osanneet kerrassaan mitään asiaa oikein arvostella: emme muitta mutkitta lausuneet ja tunnustaneet, että kaikki omamme on syntiä ja kirottua” (447).

”Me sitä vastoin, jotka uskomme Kristukseen ja joilla on hänen mielensä, arvostelemme kaikkea, mutta meitä itseämme ei kukaan kykene` todellisesti eikä Jumalan edessä` arvostelemaan` (1. Kor.2:15)” (643).

7. Pelastusvarmuus

*”Sanon tämän kumotakseni sofistien ja munkkien turmiollisen opin. He ovat opettaneet ja uskoneet, **ettei kukaan saata varmasti tietää, onko armossa”** (Luther, Gal.kirj.sel. s.449).*

*”Augustinus sanoo aivan oikein ja kristillisesti, **että jokainen, jolla on usko, saattaa sen havaita.** Tämän he (sofistit ja munkit) kieltävät. Olkoon minusta kaukana – näin he sanovat – sellainen varma päätteleminen, että olen armossa, että olen pyhä, että minulla on Pyhä Henki” (450).*

*”Meidän pitää siis joka päivä päättävästi ponnistella varmuudesta varmuuteen, **perin juurin hävittääksemme tuon tuhoisan valheluulon, joka on riivannut koko maailman: `Eihän sitä ihminen tiedä, onko armossa`”** (452).*

8. Varmuus kutsumuksesta

*”Evankeliumin julistaja olkoon siis **varma siitä, että hänellä on Jumalan kutsumus”** (Luther, Gal.kirj.sel. s.30).*

*”Kaikki muut opit, jotka eivät opeta niin kuin minun oppini opettaa, että kaikki ihmiset ovat syntisiä ja että heidät vanhurskautetaan ainoastaan uskon kautta Kristukseen, ovat välttämättömästi vääriä, epävarmoja, jumalattomia, rienaavia, kirottuja ja perkeleellisiä ... Näin mekin Paavalin kanssa vallan pelkäämättä ja varmaa varmemmin teemme tiettäväksi: **kaikki oppimme kanssa ristiriitaiset opit ovat kirottuja** ... Sen siis, joka opettaa muuta tahi vastakkaista, me rohkeasti sanomme **perkeleen lähettämäksi ja kirotuksi”** (81).*

*”Pitäköön siis jokainen huolta siitä, että **on varmaa varmempi kutsumuksestaan ja opistaan, jotta vähääkään epäilemättä ja pelkäämättä uskaltaisi Paavalin kanssa sanoa: `Vaikka me tahi enkeli taivaasta` jne.”** (90).*